

I. N. D. O. M. A. M.

39

DISSERTATIONIS ACADEMICÆ,

DE

TEMPLO CATHEDRALI
ABOËNSI,

PARS PRIMA,

Quam

Venia Ampl. Fac. Philos. Aboëns.

PRÆSIDE

Mag. JOHANNE BILMARK,
Hist. & Phil. Pract. Profesore Reg. & Ord.

PRO GRADU

Publico examini offert

GEORGIUS STOLPE,
V. D. M. Ostrobotnienfis.

In Auditorio Majori die XVII Decembr. MDCCC.

b. a. m. c.

ABOËS, Typis FRENCKELLIANANIS.

VIRO

ADMODUM REVERENDO ATQUE PRÆCLARISSIMO,

DOMINO MAGISTRO,

JACOB O CITTIDENZO,
PRÆPOSITO ATQUE PASTORI ECCLESIARUM, QUÆ DEO IN CIVI-
TATE VASA ET PAROECIA MUSTASAARI COLLIGUNTUR,

MERITISSIMO,

Pagellas has sacras voluit, debuit

ADMODUM REVERENDE NOMINIS SUI

cultor devotissimus

GEORGIUS STOLPE.

PRÆFATIÖ.

Antiquarum gentium conditionem ac mores lustrantibus, quo propius ad earum accedimus incunabula, eo etiam majorem earum simplicitatem tam in communibus vitæ negotiis, quam circa cultum Dei publicum nobis sistit Historia; ex qua discimus, earum paucas admodum templis fuisse galvias, vel integræ Nationi unicum sufficere plerumque existimantes. Immo ne immensitatem Summi Numinis opera architectorum circumscribere velle viderentur Patres Apostolici, non solum nullis definitis diebus festis, nec certo loco aut ædi Sacræ cultum Dei addixerunt, sed prout tulit occasio, vel sub dio, vel in silvarum umbraculis, in montium cryptis, vel in privatis domiciliis sua celebrarunt sacra. Gravissimis autem, quæ primos iterum iterumque exagitarn̄ Christianos, persecutionum tempestatibus per Divinam Providentiam sedatis, fatisque tam Ecclesiæ, quam hujus ministrorum, in meliora mutatis, non tantum splendida passim exstructa sunt templa, sed etiam Hierarchia Pontificis Ro-

mani magis magisque per orbem invalecente, diversi tam Templorum, quam Clericorum, instituti fuerunt dignationis ordines, atque labentibus factum est seculis, ut hinc Antistiti & Episcopo cuivis sua curia, in qua resideret, sua Cathedra, unde jus dicceret, sua insignia, quibus ab inferioribus in publico diffingueretur sacerdotibus, suum denique territorium, unde stolæ jura, pleniori inservientia pompare, recipere posset, adsignarentur, illinc vero templo nuncupata sint *Cathedralia*, ad quæ Episcopi suas habuerunt cathedras seu residentias; ut alias Templorum denominationes silentio jam prætereamus. Ad illorum classem referendum est Templus Civitatis Aboënsis, pluribus ex causis dignissimum nobis visum, cujus descriptionis Particulam Specimine hoc exhiberemus Academico, atque ita telam Historicam a Scholæ Cathedralis Aboënsis Restore, Admodum Reverendo atque Praeclarissimo Domino Magistro, b. m. NICOLAO TURDIN inceptam a), quantum nostra eoniti possemus opera, pertexeremus. Præfigit animus, rerum antiquarum curiosum in isthoc multa desideraturum opusculo; a cujus tamen exspectamus benevolentia, ut animadversas lacunas non intermissæ a nobis in monumentis hic pertinentibus conquirendis diligentiae, sed ingenti, quam eluctari non potuimus, documentorum inopiae benigne adseribat, nec ambigat, quin nostris symbolis multam analecta posteriorum sceneratura sint lucem.

a) Edita est Praeclarissimi hujus Viri Dissertatio Gradua-
lis de Templo Cathedrali Aboensi An. 1748 in 40 lib
Prædictio Cel. Professoris Dni A. SCARIN, sed octo tan-
tum constans paginis, & nescio quo finistro fato in §. 2.
initio subsistens. Interruptæ autem hujus editionis caus-
sam fuisse duplēcē conjicimus, partim facultates perte-
nentes Auctoris domesticas, sumtibus, quantos prolixior
postulat opera, faciendis omnino impares, partim quod
Præles optaret, ut hoc opus ornato habitu, quem venu-
sta eidem commodaret celatoris opera, in publicam ali-
quando prodiret lucem. Colligi potest utraque ex Cele-
berrimi hujus Professoris litteris ad Regis Regnique Se-
natorem ac tunc temporis Generalem Finlandie Guber-
natorem &c. &c. Illusterrimum Comitem, Dn. GU-
STAVUM FRIDERICUM von ROSEN die 4 Augu-
sti An. 1752 datis, & in Celeberr. Assestoris Dni
GJOERWELL libro, Svånska Mercurius dicto, An.
1760 p. 18. seq occurribus; in quibus præcipuis mo-
numentis Sepulcralibus, in Templo Cath. Aboensi ob-
viis, breviter nominatis, additis etiam quorundam He-
rroum, in hisce Cenotaphiis placide quiescentium, elo-
giis, ostendit, pietatis futurum opus, si & Historici &
Artium Elegantiorum Magistri sociam ad hæc cimesia,
a temporum injuriis vindicanda, conferrent operam;
quod certo certius eventurum pollicetur, si modo sum-
tus, isti perficiendo operi sufficienes, Regia suppedita-
ret munificentia. Ex his quoque discimus litteris, No-
bilissimum Justitiae apud Danos Consiliarium, Dn. LAN-
GEBECK, interea dum per paucos dies Aboæ commo-
rabatur, præcipua Templi Aboënsis monumenta deline-
anda curasse; quod multo etiam studio pridem fecerat
Celeberrimus D:rus ELIAS BRENNER, Regii Anti-
quitatis Collegii Holmensis Assestor. Delineationibus
autem ac descriptionibus Templi nostri jam commemora-

tis in publicam lucera nondum emissis, ex eisdem in hoc consignando opusculo nihil proficere potuimus.

Cæterum hoc loco non erit reticendum, descriptiones *Sacellorum Sepulcralium, in Templo Aboënsi occurrentium,* in Speciminiibus hisce Academicis propediem D. V. intenturis esse prætermis, utpote jam pridem scil. An. 1778. a *Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo ad Regiam Dimicrarum Legionem Pastore, D:no Magistro ALEXANDRO LAURÆO* elucubratas & dissertatione sua Graduali sub Moderamine Cel. Præsidis mei juris publici factas. Ex hujus disquisitionis præfamine colligimus, Præsidem meum ex ore *Nobilissimi D:ni SCARRIN* accepisse, Historiam Templi Cathedralis Aboënsis a se propria manu consignatam, septemdecim papyri schedis comprehensam, & typis paratam apud se inventari, quorū autem hoc multæ eruditio specimen deinceps pervenerit, nemini hactenus innotuisse. Cui animadversioni superaddimus, *Plurimum Reverendum atque Praeclarissimum D:num Magistrum, HENRICUM TOERNROTH*, Ecclesiæ Kjubloënsis Pastorem vigilansimum, sub Præsidis mei moderamine An. 1782 editissime dissertationis a se elucubratae & exhibentis *Dotationes, Altaribus Templi Cathedralis Aboënsis quondam fadas, Partem priorem.*

§. I.

Primis contigit Finlandiæ incolis, quod gentium tantum non omnium aborigibns, quibus nomadica præsertim placuit vivendi ratio, accidisse docet Historta, ut per nimiam, qua laborarent, ignorantiam & animi socordiam, crassissimæ se tradere-

¶ 5 ¶

rent superstitioni, & hinc in idolatriam prolabentur. Quamvis autem sua veteres Fenni colerent numina, quorum etiam loco res quasvis opinione præstantiae dignas habuerunt a), eosdem tamen communia cum vicinis populis veneratos esse idola, adserere non audemus b). Quid? Quod nulla in nostris regionibus supersint delubrorum rudera, nec ulla lucorum c), ab eis religionis quadam specie cultorum, monumenta monstrantur; quorum defectum factum est, ut præjudicatis Majorum superstitionibus minus pertinaciter inhærerent d). Verum quidem est, eos Svethiæ Regi ERICO JEDWARDI Filio, ejus nomen albo suorum Sanctorum, ob strenuam in Fennis ad Religionem Christianam convertendis navatam operam e), inscripsit Pontifex Romanus, fortiter restitisse; at quæ, quæso, alia gens non pari modo favos excepisset hospites, sine prævia offensa se bello aggredientes? Et sicut multa barbarie tempestas illa fuit horrida; ita binæ devictis Fennis a victore Rege propositæ sunt conditio-nes, optione earum sola illis relicta, nimirum, ut vel idololatricum plane deponerent cultum ac baptizarentur, vel tergiversantes neci confessim trade-rentur; qua quidem occasione multa hominum millia ambitioni non Regis, utpote ad infelicium stragem moerore illacrymantis, sed hujus comitis, Episcopi Upsaliensis HENRICI, ingentem suam au-toritatem truculento hoc modo confirmaturi, im-molata fuisse constat. Sieuti autem neophytæ nul-

la gavisi fuerant in religione institutione; ita metu magis dominii eminentis, quam reverentia Summi Numinis ad Religionem, nomine potius, quam re ipsa Christianam, trahebantur. Atque adeo sanguinolenta erant Religionis, in se mitissimæ, in Finlandiam introductæ primordia f).

- a) De hoc argumento præcipue consuluntur binæ non minus elegantes, quam copiose *Præclarissimi D:ni Magistri CHRIST. ER. LENCQUIST Dissertationes de superstitione Veterum Fennorum Theoretica & Practica*, sub *Præsidio Cel. Professoris & Equitis Domini PORTHAN editæ.* b) Pro comperto habere videtur *Nob. MICH. GYLLENSTOLPE in sua Sveciæ descriptione Libr. X. Cap. II. Thorerum non solum a Svecis, sed a Fennis etiam quondam fuisse cultum, eique quotannis statu sacra, ingentibus celebrata conviviis;* qua vero fide hoc adlerat, non constat; nec ei suffragantur vel antiquæ traditiones, vel Historia. c) Nos quidem haud fugit, Pontificem Romanum *GREGORIUM IX, Bulla Perusii II Calend. Febr.* (seu 31 Januar.) *An. 1229 data, Episcopo Finlandie THOMÆ, natione Anglo, confirmasse lucos & delubra ritibus olim paganorum destinata, jam autem spontanea novorum conversorum voluntate, Episcopo & ejus ecclesiæ collata; quam Bullam adfert Rev. Archiepisc. SPEGEL in *Christeliga bevis til Svânska Kyrkio Historien* pag. 159 N:o 94, & eam commemorat *Nobil. A CELSE in Bullario Romano Sveogothico, Seet I p. 62. & 63 N:o 6.* An vero Pontif. x illa concesserit ex certa facti notitia, vel ex præsumptione, talia loca in Finlandia, sicut alibi, inventum iri, non liquet. Forte nec ab hac Pontificia libera-*

liberalitate est repetendum, quod idem Episcopus THOMAS, diplomate Nouis Anno 1234. dato; Capellano suo
WILHELMO terram quandam in parochia de Masco,
 cultibus idololatriæ olim deditam, ac medium insulam,
 Taipala dictam, jure perpetuo contulerit possidendum;
 vid. *Auctores modo citatos*, illum p. 158. N:o 93. &
 bunc p. 63; aliud enim esse putamus, colonos & cultura
 arva, aliud vero umbrosos alicui lucos concedere. d)
 Quantum Religionis Christianæ per Svetiam propagatio-
 ni obsuerit famosum Upsaliense delubrum, in vulgus
 etiam est notum; quo videlicet adhuc integro res Chri-
 stiana in anicipiti polita fuit loco, eodem autem concre-
 mato ac diruto, Religio jam memorata minores experta
 fuit remoras. e) Duplex irruptionis Svecorum in Fin-
 landiam ductu & auspiciis Regis ERICI Sancti facte,
 communiter adfertur causa: altera *Politica*, ultio vi-
 delicet injuriarum, a Fennis superiori tempore Svecis il-
 latarum, quæ tamen minus probabilis habetur, vid.
Nob. LAGERBRING Histor. Svecan. Tom. II. p. 154
 & 155; altera *religiosa*, quod ad Religionem Christianam,
 sibi oblatam, recipiendam permoveri non possent;
 quæ etiam eo magis censetur præcipua, quod Regem in
 expeditione hæc cruciata comitarentur Episcopus Upsali-
 ensis HENRICUS, & multi præterea Clerici, officio Ba-
 ptismali functuri. f) Sicut Pontificum Romanorum cu-
 tra, in gentilibus ad Religionem Christianam converten-
 dis oceupata, laude sua non est defraudanda; ita vicis-
 sim media, quæ eorum ministri hoc in negotio adhibue-
 runt, sunt quidem maxime improbanda, habita tamen
 hominum istius tempestatis indole quodammodo excusan-
 da; siquidem pervicaciam horum vix aliter, quam arma-
 ta vincere potuerint manu,

§. II.

Fennis, australia matris littora habitantibus, ad meliorem ita perductis frugem, ad interiores enim Finlandiae regiones non penetravit Rex ERICUS IX, in Svethiam An. 1157, uti probabile habetur *a)*, viator revertitur, relicto in nostris oris Episcopo HENRICO, cum suis adieclis curam propagationis Religionis Christianae acturo. Nec per brevissimum, quo deinceps hic viveret Praeful, partibus muneric fibi injuncti defuit, sed partim concionibus eoram multitudine Neo-Christianorum, ad se audiendum confluentium, partim Ecclesiastica auctoritate multos a gentilismi praefigiis ad saniorum deduxit mentem. Pro cathedra, eeu vetus fert fama, lignea utebatur aedicula, in paroecia Nousensi, duobus milliibus, & quod excurrit, Aboa distante, exstructa, & quam casam iterum iterumque redintegravit antiquatum conservandarum studiofa posteritas. Postquam autem HENRICUS vitam cum morte truculento commutaverat fato, in Templo Nousensi fuit sepultus; quod igitur prima aedes Christiana in Finlandia fuit a multis habitum. Primi vero Episcopi Finlandenses sedem fibi in *Råndåmäki*, per quadrantem solummodo milliaris Aboa borealem versus plagam distante, constituerunt, exstructo heic primo Templo Cathedrali, a St. Maria cognomitato *b)*; ubi residentiam babuerunt, donec sedes eorum sequenti tempore Aboam transferretur,

a) In

a) In Chronologia horum temporum haud exiguus est Auctorum disensus, quem alii, nobis sagaciores, componant. Sufficiat indicasse, plerosque melioris notæ Historicos commemorare, expeditionem Regis ERICI IX in Finlandiam An. 1156 fuisse suscepit, & Regem inse-
quente anno in Svetiam esse reversum, vid. Nob. PER-
RINGSKJÖLDII *Monumenta Ulleråkerensia* p. 127 & 128;
imprimis vero *Præclarissimi D:ni Magistri C. F. BOHM*
Dissertationem de anno suscepiti a Rege ERICO Sancto
imperii, & expeditionis in Fenniam motæ, sub præsi-
dio Cel. Professoris & Equitis D:ni PORTHAN editam.
Cæterum notandum, primum inter Fenos Christiani-
næ Religionis præconem, HENRICUM saepius nominatum,
Fennorum quidem Apostolum, non vero Episcopum
fuisse, vid. *Cel. Professoris & Equitis D:ni POR-*
THAN Annotationes in Rev. Episcopi P. JUUSTEN
Cbronicon Episcoporum Finlandensium, p. 147. b)
Quænam prima in nostris oris fuerit ædes Christiana Sa-
cra, non adeo liquido constat, ut nullus dubitandi super-
fit scrupulus. Attamen quum St. HENRICUS in Fenniæ
Borealis parte, in qua est parœcia Nouensis, præcipue
verfaretur, in hujus Templo, ubi Cenotaphium ejus ad-
huc conspicitur, fuerit sepultus, idemque St. Mariæ fue-
rit dicatum; probabile est, Templum Nouense ædi Sa-
crae Rändämäkeni palmam antiquitatis præripere.

§. III.

Expeditionem Regis ERICI IX in Finlandiam
desribentes Historici, ne verbo quidem mentionem
faciunt urbis, in hisce oris tunc exstrñctæ, & ad
quam Rex vel cum sua appulit classe, vel in qua
expugnanda fuerat occupatus; quo eorum silentio in

eam facile inducimur opinionem, nullum heic illa tempestate fuisse oppidum, sed tantum vicos. Compressis autem piratarum, loca quævis mari adjacentia infesta reddentium, crebris irruptionibus, factum quoque est, ut multi eorum, qui circum circa Templum Rådåmåkense habitarent, ad maris littora suos sensim transferrent penates, oportuniorem ita habituri occasionem, commercia cum aliis exereendi. Hinc emporium ab utraque amnis, *Auræ* nuncupati, ripa est constitutum, quod initium fuit urbis Aboënsis, lingua Fennica *Turku*, quam vocem per *Venaliū mercium forum* interpretantur, appellatæ; Svecis eam ab habitationibus, flumini utrinque confinibus, *Aboam* nuncupantibus. Frustra autem quis querit: quo anno fundata aut intra quod lustrum exstructa sit urbs Aboënsis, quum in confesso sit, opus tanti moliminis lente admodum processisse. Forte circa adventum BIRGERI JARLI ad Finlandiæ oras, seu circa medium fere seculi XIII eam nondum consecuta est Aboa formam, ut nomen urbis ex æquo & jure posset tueri a); juxta tamen verum est, eam continua deinceps cepisse incrementa. Nec multo post cogitatum fuit de Templo in nostra civitate exstructendo, cuius necessitatem ad cultum Dei publicum, decenter peragendum satis animadverterunt cives, ad Religionem Christianam conversi; quod Templum b. Virginis MARIÆ & St. HENRICO fuisse dicatum b), constat. Alter tamen visum fuit *Nobiliss. MICH. GYLLENBORG* ita disserenti: *An. 1300 in*

memo-

memoriam S. HENRICI fundatum est Templum Aboënsis, magno sumptu variorum Episcoporum magnifice exstructum e). Probabile autem est, Templi hujus aedificationem annum jam memoratum ætate antevertere, nec Episcopos sumptus impendisse in hoc aedificium; annalibus, qui supersunt, istam liberalitatem plane reticentibus, Hanc igitur rem in medium relinquentes, observamus, locum aedi sacræ heic exstruendæ delectum, esse collem, leniter editum, in medio fere urbis nostræ situm, lingua Fennica *Uuican-gari*, seu *Somni collem* appellatum; consuetudine forte veterum incolarum, in isto colle suos sepeliendi mortuos, occasionem appellationi isti, ceu videtur, suppeditante. Quamvis præterea certum sit, Templum Aboënsis primum exstructum ejus non fuisse amplitudinis, qua noslrum jam gaudet: quæri tamen non immerito potest, unde sumptus tanto operi conficiendo sufficienes in istius tempestatis penuria possent colligi? Ad quam respondemus questionem: Christianis tantum non omnibus ista persuasum fuisse tempestate, bona quæcunque in sacras collata ædes, esse opera, quibus æterna promereatur salus, & quum hujus compotes fieri singuli discuperent; nulli omnino impendio propter hunc pepercisse finem, aliis igitur opes, aliis harum defectu operas, nonnullis utrasque in medium conferentibus, exstructio Templi Aboënsis indies ferrebat, adeo ut hoc aedificium opinione multorum citius conficeretur. Nec tamen negari potest, indulgentias a Pontifice Romano vi-

tantibus Templum Aboënsē concessas e), opes hūic ædificio fin minus ædificando, attamen exornando, procurasse insignes.

- a) Prolixam urbi Aboënsi antiquitatem tribuit Rever. D. JUSLENIUS in *Dissertatione sua de Aboa veteri & nova Cap. II. §. 4.* putans, initia ejus attingere fecula migrationis gentium. Nec multum ab eo discedere videtur Cl. VASSTRÖM in *Dissertatione: Oeconomisk Beskrifning öfver Abo Stad p. 6*; sed neuter horum opinionis iuæ ulla adfert probationis pignora. b) Vid. *Cel. Profesoris & Equitis D:ni PORTHAN Annot. in Chronicon JUUSTEN &c. p. 57.* c) Vid. *Descriptionis Sveciae, Lib. VII. Cap. 6.* d) Primam Templi Aboënsis mentionem circa An. 1258. fieri oblerat *Cel. Prof. & Equ. Dn. PORTHAN loco citat. p. 190, 193.* e) Vid. *loc. litt. d. modo cit. p. 193, 206, 263. &c & alibi paslim.*

§. IV.

Supererat adhuc, ut Templo Aboënsi majus accederet dignationis decus, & Cathedralis titulo insigneretur, quem in finem Cathedra Episcopalis Aboam ex Apostolica auctoritate erat transferenda. Ut opus tanti momenti rite perageretur, Episcopus Finlandiae THOMAS, missis ad Pontificem Romanum GREGORIUM IX supplicibus litteris veniam expetiit, sedem Episcopalem a Råndämäki Aboam, in pote commodiorem locum, transferendi; qui etiam paulo post tale accepit responsum: *Gregorius, Episcop-*

scopus, Servus servorum Dei, venerabili Fratri, Episcopo Lincopensi, & dilectis filiis, Abbatii de Gutlandia, Cisterciensis ordinis & praeposito de Visby, Lincopensis dyœcesis, salutem & Apostolicam benedictionem. Venerabilis frater noster, Finlandensis Episcopus, nobis exposuit, quod in prima Christianitatis plantacione in partibus illis, Cathedralis Ecclesia sua fuit in loco minus ydoneo constituta, unde petebat, ut nunc, plura loca crescente in eisdem partibus per Dei gratiam fide Catholica, magis ad hec commoda esse noscantur, transferri Episcopalem sedem ad locum competenciem in sua dyœcesi mandaremus. Quocirca discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus inquisita super hoc diligentius veritate, si rem inveneritis ita esse, cum consilio ejusdem Episcopi & Clericorum suorum transferatur auctoritate nostra sedes eadem ad locum in eadem dyœcesi magis aptum. Quare si non omnes hiis exequendas potueritis interesse, tu Frater Episcope cum eorum altero ea nihilominus exequaris. Dat. Perusii XIII Kal. Februarii Pontificatus nostri anno secundo (d. 20 Januar. 1229.) a). Præter Bullam hanc nominat etiam Nob. MAGNUS a CELSE aliam hoc titulo: Episcopo Finlandie (Thome Anglo), quo approbatur translatio memorata; circa quam talem adserit animadversionem: Citat hanc Bullam OERNHIELM H. E. p. 491. seque tradit exscriptisse ex antiquo ecclesiæ Aboënsis libro privilegiorum, miratur item, non observatam Justeno, aliisque. Datam ait a GREGORIO Perusii & ad An. 1226. referre videtur, quo

translationem illam factam esse, die nimirum 23 Januarii, adserit. Ita etiam RHTZELIUS in Episcop. P. I. p. 328. Sed nondum anno illo, minus mense & die memoratis in vivis esse desierat Honorius, neque sedi admotus Gregorius, si quid veri habent, quos de vitiis Paparum consulimus, Historici. Erratum itaque in anno isto designando irrepisse, culpa fortassis vitiosi apographi, & ad eundem, quo data est Gregorii bulla proxime supra nobis recensita, hanc quoque referri debere non dubitamus^{b)}. Et hanc sententiam eo probabiliorem esse habendam putamus, quod Pontifex vi allatæ bullæ veniam transferendi sedem Episcopalem Aboam sub conditione, si locum istum magis idoneum sui invenerint delegati, jam concesisset, adeoque nova in hane rem non exspectanda fuit Bulla Papalis. Præterea nec hac reticendum erit occasione, ab Historicis quoque commemorari Bullam Pontificis Romani BONIFACII VIII sub hoc rubro: *Episcopo Finlandie (Magno) de translatione sedis Episcopalis Rondamekia Aboam, sub Thoma Episcopo Abeensi inchoata, Dat. fortasse An. 1300 c)*. Hanc autem Bullam esse confitam, exinde colligimus: 1:o quia nullum ejusdem apographum in citato libro privilegiorum Ecclesiæ Aboensis occurrit, 2:o nec talem Bullam viderit Nob. A CELSE, sed eam ex aliorum Historicorum auctoritate nominet, quibus utrisque faciem prætulisse videtur Rev. Episc. PAULUS JUUSTEN d). Probabilius est, sedem Episcoporum Finlandensium Aboa

ad

ad arcem Kustosensem tunc fuisse decretam, quippe cujus fundamentum initio seculi XIV possumus esse novimus. Quibus superaddimus probabile esse, curiam Episcopalem, donec Aboæ residerent Praesides Catholici, ædificatam fuisse ad partem urbis nostræ aquilonarem prope amnem in planicie, quam hortus Academiae Botanicus nunc occupat, in qua ædificii, ex lapidibus confecti, rudera sunt inventa, platea eidem contermina nomen plateæ Episcopalis etiamnum retinente.

-
- a) Ex Registerio Ecclesiæ Aboënsis. b) Vid. a CELSE
Bullarium Romano-Svengothicum p. 62. N:o 4. c) Vid.
MESSENII Scondie Illustr. Tom. II. p. 74. RHP-
 ZELII Episcop. Tom. I. p. 330. & a CELSE libr.
 modo cit. p. 100. N:o 16. d) Vid. NETTELBLADT
 der Schwedischen Bibliothek, Part. I. p. 69.

